

**“PROGRAM GELİŞTİRME” KAVRAMINA İLİŞKİN
METAFORLARLA YENİ İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINA
FARKLI BİR BAKIŞ**

Çetin Semerci

Öz

Bu araştırmanın amacı, “Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış” geliştirmek. Araştırmada, tarama ve nitel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Şubat 2007’de Elazığ Aziz Gül İlköğretim Okulu’nda yeni ilköğretim programlarıyla ilgili verilen seminere devam eden 4.-8. Sınıflarda görev yapan 141 branş öğretmenidir. Örneklem ise, bu öğretmenler içinden seçilen 106 öğretmendir. Araştırma evreninin örnekleme oranı %75.18’dir. Krejcie and Morgan (1970, 608)’a göre, bu oranın araştırma için yeterli olduğu düşünülmüştür. Araştırma anketinde gerekçesiyle birlikte 41 metafor ve iki açık uçlu soru bulunmaktadır. Anketin kapsam geçerlilik oranı 0.80 bulunmuştur. Araştırma bulguları şu şekildedir. Program geliştirme kavramına ilişkin birinci öncelikli 10 metafor ile genel öncelikli 10 metafor arasındaki ağaç, milli takım, internet, rüya, kişiliği oluşmamış çocuk ve pusula metaforları olmak üzere altı(6) metafor ortak görünmektedir. Her iki öncelikte de, ağaç metaforunun birinci sırada yer alması ilgi çekici bir noktadır. Öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarının geliştirilmesine ilişkin olarak endişelerinin bulunduğu görülmektedir. Bu durum, programların öğretmenlere yeterince anlatılmadığı düşüncesini çağrıştırmaktadır. Bu nedenle, yeni ilköğretim programları aşama aşama öğretmenlere anlatılmalı ve benimsenmelidir.

Anahtar Sözcükler

Program Geliştirme, Metafor, Yeni İlköğretim Programları

A View to the New Primary School Curricula With the Metaphors Relating to "Curriculum Development"

Abstract

The aim of this study is to develop a view to the new primary school curricula with the metaphors relating to curriculum development. The methods of the study are survey and qualitative analysis. The population of the study is 141 subject teachers of 4th and 8th grades who continue attending the seminar about the new primary school curricula at Elazığ Aziz Gül Primary School in February, 2007. The sample is 106 teachers of 141 teachers. The ratio of the population of the study to the sample is 75.18%. According to Krejcie and Morgan (1970, 608), this ratio is thought to be sufficient for the study. The questionnaire of the study consists of 41 metaphors with justification and 2 open-ended questions. The ratio of the content validity of the questionnaire is 0.80. The findings of the study are like these: There are six (6) common metaphors of which names are "a tree, a national team, the internet, dream, a child whose personality hasn't developed yet, and a compass" between 10 first priority metaphors relating to the curriculum development concept and 10 general priority metaphors relating to the curriculum development concept. It is an interesting point that the tree metaphor is the first one in both priorities. It is seen that the teachers have some anxieties about the development of the new primary school curricula. It is understood that the curricula haven't been taught enough to the teachers. For this reason, the new primary school curricula should be taught and adopted to the teachers step by step.

Key words

Curriculum Development, Metaphor, the New Primary School Curricula

Giriş

Gelişmiş ülkeler, kalkınmanın önemli bir aracı olarak eğitim sistemini görmektedir. Bu sistemde, eğitim sorunlarının birçoğu program geliştirmedeki aksaklıklardan ileri gelmektedir. Yapılan program geliştirmelerdeki

aksaklıklardan biri Balcı (1999:170-190)'nın da vurguladığı gibi “bilgi ve öğretmen merkezlilik” imajının yıkılmamasıdır. Bu imajın çağdaş eğitim anlayışına uygun düşmediği ve ihtiyacı karşılamadığı sürekli olarak gündeme getirilmektedir. Hatta öyle bir hale gelmiştir ki, Calderhead ve Robson (1991, 6-8)'un bir çalışmasında öğretmen adayları etkili öğrenmeyi ezberleme ile eş saymışlardır. Bu durumdan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı tüm eğitim seviyelerinde eğitim programlarını değiştirmek ve geliştirmek üzere öğrenciyi merkeze alan bir çalışma başlatmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, uzun yıllardan beri uygulanan ezberci ve papağan gibi “al-ver” e dayanan alışkanlıkları değiştirmeye çalışmaktadır. Bu noktada program geliştirme ayrı bir önem kazanmaktadır.

Program geliştirme, toplumdaki gelişmelere paralel olarak programlar in genel ve özel amaçları, ders konuları, öğretim yöntemleri ve değerlendirme yolları vb. bakımından araştırma yoluyla düzeltilmesi, yenileştirilmesi ve önerilen değişikliklerin denendikten sonra genelleştirilmesi işidir (Oğuzkan, 1993, 123). Türkiye’de program geliştirme çalışmalarının öncülerinden biri olan Varış (1996, 17) “program geliştirmeyi, gerek okul içinde gerek okul dışında, Milli Eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çalışmaların tümüdür.” şeklinde tanımlamıştır. Demirel (2002, 6) ise, “program geliştirmeyi, eğitim programlarının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür.” şeklinde ifade etmiştir. Burada dinamik ilişkilerle kastedilen program geliştirme öğeleri arasında dirik bir örüntü olduğudur (Sönmez, 1986: 20). Program geliştirme, sadece doküman hazırlamak değildir. Hazırlanmış bir programın araştırıcı bir yaklaşımla uygulamada geliştirilmesidir. Aynı zamanda, merkezden okula, okuldan merkeze doğru haberleşme gerektiren devamlı, kapsamlı ve uygulamalı bir süreç olup döngüsel bir değerlendirmeye (Varış, 1996: 16-17) ihtiyaç vardır.

Program geliştirme ve değiştirme çalışmalarının başarılı olabilmesi için bizzat uygulamayı gerçekleştiren öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun desteğinin alınması (Unruh ve Unruh, 1984: 86), işbirliği yapılması ve onlara konunun çok iyi kavratılması gerekmektedir. Öğretmenlerin öncelikle geliştirilen programları benimsemesi gereklidir. Saban (2004, 139)'ın çalışmasında öğretmen bir güneşe benzetilmiştir. Güneş, dünyayı nasıl aydınlatırsa, öğretmen de öğrencilerini cahillikten kurtarmaktadır. Öğretmen, program geliştirme çalışmalarına dahil edilirse bu amaca daha kolay bir biçimde ulaşılabilir.

Öğretmenler farkında olmasa da metaforları sık sık kullanmaktadır. Metafor kelimesi, Yunanca “Metapherein” kelimesinden türemiştir. Meta, değiştirmek demektir ve pherein ise katlanmak anlamındadır (Levine, 2005, 172). Metaforlar, dile zenginlik ve çeşitlilik katmaktadır (Wulf ve Dudis, 2005: 330). Metaforlar, ifadenin canlı ve heyecanlı kalmasını sağlar (Altun, 2003, :1-5). Metaforun özü, bir noktayı başka bir noktadan anlamak ve tecrübe etmektir (Lakoff ve Johnson, 2003: 27). Bir başka deyişle, metafor kavramı için algısal benzerlik olan bir objeden diğerine geçen anlam transferidir. Bu anlam transferi çoğu zaman gerçek olguyu açıklamada yeterli olmaz. Bir olguyu açıklarken başka birkaç noktadan anlamak ve tecrübe etmek, belki de daha yerinde olacaktır. Metaforların kullanılmadığı disiplin yok gibidir. Yaşamdaki metaforlar, örgütlerin ve mesleki grupların gelişimsel sürecini açıklamak için kullanılabilir (Cameron ve Whetten, 1983, 270-290; Hasenfeld ve

Schmid, 1989, 245-250). Eğitimdeki metaforlar da, karmaşık kavram ve olguların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır.

Shuell (Akt. Saban, 2004, 132), bir resim bin kelimeye bedelse, bir metaforun bir milyon kelimeye bedel olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, metaforlar öğretmenlerin kendi uygulamalarını anlama ve açıklama gücünü etkili bir şekilde ortaya koymaktadır. Metaforu kullanmanın olumlu yönleri şunlardır:

1. İki nesne ya da kavramı birbirine bağlar (Palmquist, 2001, 1-2),
2. Karşılaştırma özelliği vardır (Çelikten, 2005, 232),
3. Öğrenme için faydalı araçlar olup motivasyonu artırır (Fretzin, 2001, 3),
4. Bilginin akılda kalmasını sağlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006, 106),
5. Sezgileri geliştirebilir ve duygusal gelişimi iyileştirebilir (Fraser, 2001, 12),
6. Sınıf korkusunu ve isteksizliğini ortadan kaldırır (Osborn, 1997, 1-2),
7. Yaratıcı ve keşfedici öğrenme sağlar (Sanchez, vd., 2000, 358),
8. Hayal gücünü geliştirir (Hanson, 1993, 273).

Metafor kullanmanın olumsuz yönleri de vardır:

1. Olgunun veya yaşantının sadece bir kısmını yansıtabilirler (Perry ve Cooper, 2001, 45).
2. Anlamlar üst üste gelebilir ve karıştırılabilir (Tyson, 1995, 3).
3. Önyargıların olumsuz etkisi olabilir (Fretzin, 2001, 1).

Diğer taraftan, metaforik düşünen bir kişi olmak yapılandırmacı öğrenen kişi olmak demektir. Bu da, bilinenden bilinmeyene aktif bir şekilde bağlantı kurmaktır (Taggart ve Wilson, 2005, 168-169). Bu anlamda, yeni ilköğretim programları geliştirilirken yapılandırmacı yaklaşım esas alınmıştır. Bu yaklaşımın özellikle birlikte çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesinde ve öğrencilerin derse odaklanması noktasında kolaylık sağlandığı bilinmektedir (Brown, 1996, 190-196). Yapılandırmacı yaklaşım içerisinde öğrenciler metaforik düşünme ile karmaşık kavramları daha kolay öğrenmektedir (James, 2002, 26-33). Görülüyor ki, metaforik düşünmenin dolayısıyla metafor kullanmanın yapılandırmacı yaklaşımla yakından bir ilgisi vardır. Bu araştırmada, bir farklı boyut ele alınmış ve öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarını benimseyip benimsemediği konusunda bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Amaç

Araştırmada, “Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bakışlar nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu temel soru çerçevesinde;

1. Öğretmenler tarafından seçilen öncelikli metaforlar ortaya konulmuştur.
2. Öğretmenlere program geliştirme kavramına ilişkin metafor üretmeleri istenmiştir.
3. Bu metaforlarla yorum yapmayı kolaylaştırması açısından öğretmenlere yeni ilköğretim programları hakkındaki genel düşünceleri sorulmuştur.

Sayıtlar

Araştırmanın sayıtlısı aşağıda verilmiştir:

1. Araştırma aracı ile toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.
2. Yeni ilköğretim programları bir program geliştirme çalışmasıdır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, 07-11 Şubat 2007’de, Elazığ Aziz Gül İlköğretim Okulu’nda verilen seminere katılan öğretmenlerle sınırlıdır.

2.Araştırma ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmada, tarama ve nitel analiz tekniği kullanılmıştır. Tarama yöntemiyle olaylar betimlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 1995, 77). Bu çalışmada, öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarını ne derece benimsedikleri metaforlar aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel analiz tekniğiyle açık uçlu sorulara bakılmış ve kodlama, temalandırma, kodlama ve temaların düzenlenmesi, bulguların yorumu aşamalarına göre işlem yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, 228).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 07 Şubat-11 Şubat 2007 tarihleri arasında Elazığ Aziz Gül İlköğretim Okulu’nda yeni ilköğretim programlarıyla ilgili verilen seminere devam eden 4.-8. Sınıflarda görev yapan 141 branş öğretmenidir. Örneklem ise, bu öğretmenler içinden 106 öğretmendir. Öğretmen sayısının 106’ya inmesinin sebebi, uygulama yapılan seminer saati derse 19 öğretmen gelmemiş ve 16 öğretmen de anketi eksik veya yanlış doldurmuş olduğundan araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Öğretmenler bu seminere gönüllü gelmişlerdir. Öğretmenler, önceki seminerlere kış şartlarından dolayı veya hasta oldukları için katılamamış, katılıp devam etmemiş veya katılıp imza atıp gitmişlerdir. Sonra, böyle bir seminere ihtiyaç duymuş kişilerdir. Araştırma evreninin örnekleme oranı %75.18’dir. Krejcie ve Morgan (1970, 608)’a göre, bu oranın araştırma için yeterli olduğu düşünülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırma taslak anketinde, üç kişisel bilgi, 41 anket sorusu (metaforlar) ve iki açık uçlu olmak üzere toplam 46 soru bulunmaktadır. Sorular taslak olarak, 2006-2007 bahar öğretim yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda yüksek lisans yapan 12 öğrenci ile alanyazın da göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Metaforlar oluşturulurken hitap edilen kitle için anlaşılır ve anlamlı olmasına (Patton, 2002, 95-96) özen gösterilmiştir. Taslak anket, sonra Fırat Üniversitesi’nde alanla ilgili 10 uzmana verilmiş ve kapsam geçerlik oranı bulunmuştur. Uzmanlar anket sorularının her birine “Gerekli”, “Yararlı ama gerekli değil” ve “Gereksiz” şeklindeki yargılarını belirtmişlerdir. Burada şu formül kullanılmıştır (Grant ve Davis, 1997, 270-274).

Kapsam geçerlik oranı= $(N_e - N/2)/N/2$

N_e: Yeterli seçeneği işaretleyen uzman sayısı

N: Toplam uzman sayısı

Sonuçta, dokuz uzmanla tam görüş birliği sağlanmış ve oran 0.80 bulunmuştur. Kapsam geçerlik oranında 10 uzman için minimum değer 0.62 öngörüldüğünden bu oran 0.05 manidarlık düzeyinde yeterli görülmüştür. Kapsam geçerlik oranı için belirlenen minimum değerler (Veneziano ve Hooper, 1997. 68-69) göz önüne alınarak maddeler ankete alınmış ve düzenleme yapılmıştır (McKenzie vd, 1999, 312-316). Bu anlamda, uzmanların görüşlerine göre maddeler ifadelerinde düzenleme yapılmış ve üç kişisel bilgi dikkate alınmamıştır. Sonuçta, ankette gerekçesiyle birlikte 41 metafor ve iki açık uçlu soru yer almıştır. Öğretmenler, program geliştirme kavramına ilişkin bu 41 metafordan 10 tanesini seçip ve bunları öncelik sırasına göre 1.,2.,3,...10. gibi numaralandırmışlardır. Burada 10 tane metafor seçtirilmesinde tam bir ölçüt

yoktur ancak bir olgunun açıklanmasında birden çok metafor kullanılması gereğinden dolayı bu yola gidilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, istatistik paket programı (SPSS for Windows-13) kullanılmıştır. Bu programla frekans (f) ve yüzde (%) ağırlıklı işlemler yapılmıştır. Açık uçlu iki soru için de nitel analiz tekniği kullanılarak frekans (f) ve basit analizler yapılmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın bulguları iki kısımda ele alınmıştır. Birinci kısım, birinci öncelikli ve genel öncelikli 10'ar metafor bulgularını içermektedir. İkinci kısımda, açık uçlu sorulara verilen bulgular ele alınmıştır.

A. Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metafor Bulguları

Program geliştirme kavramına ilişkin 41 metafordan 10 tanesi seçilmiş ve bunlar öncelik sırasına konulmuştur. Birinci öncelikli 10 metafor, öğretmenlerin 1 numara olarak öncelik verdikleri metafor frekanslarıdır. Genel öncelikli 10 metafor, öğretmenlerin toplam olarak en yüksek frekanslılardır ("Birden fazla işaretleyebilirsiniz" sorularında yapılan işlemler gibi.). Birinci öncelikli ve genel öncelikli 10'ar metafor bulguları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlar

Program geliştirmeyi;		Birinci Öncelikli 10 Metafor		Genel Öncelikli 10 Metafor		
No	Maddeler	f	%	f	%	%
		Sıra		Sıra		
1.	makinenin dişli sistemine benzetiyorum, çünkü felsefe, psikoloji ve sosyolojiden yararlanır	9	8.5	2	-	-
2.	ağaca benzetiyorum, çünkü büyümesi ve meyve vermesi için desteğe ihtiyacı vardır	27	25.5	1	70	6.6
4.	akarsuya benzetiyorum, çünkü yeni yollara açılım vardır	6	5.7	5	-	-
5.	milli takıma benzetiyorum, çünkü uzman bir ekip işidir	8	7.5	3	39	3.7
7.	öğretmenin yol haritasına benzetiyorum, çünkü topyekün başarı buradan geçiyor	4	3.8	8	-	-
11.	asma köprüye benzetiyorum, çünkü sürekli sallanıyor	4	3.8	9	-	-
15.	dağınık bir eve benzetiyorum, çünkü kazanımlar değerlendirme arasında düzensizlik var	5	4.7	6	-	-
17.	internete benzetiyorum, çünkü bilen için yeniliğe açılım bilmeyen için öcüdür	7	6.6	4	41	3.9
24.	yosunlu bir göle benzetiyorum, çünkü gözden geçirilmesi gereken birçok nokta var	-	-	-	39	3.7
28.	bir rüyaya benzetiyorum, çünkü uyandıgımda program tekrar değişecektir	6	5.7	5	57	5.4
32.	kişiliği oluşmamış bir çocuğa benzetiyorum, çünkü program olgunlaşmamış	4	3.8	10	45	4.2
35.	başarısız bir ameliyata benzetiyorum çünkü donanım yetersiz	-	-	-	36	3.4
39.	denizdeki mazota benzetiyorum, çünkü temizlenmesi için zamana ihtiyaç vardır	-	-	-	37	3.5
40.	bir pusulaya benzetiyorum, çünkü öğretmenlere yönünü bulmada yardımcı olur	5	4.7	7	38	3.6
41.	bir kartopuna benzetiyorum, çünkü eksiklikler bir çığ gibi büyürse herkese zarar verir	-	-	-	42	4.0

Program geliştirme kavramına ilişkin birinci öncelikli 10 metafor ile genel öncelikli 10 metafor arasında 2, 5, 17, 28, 32 ve 40. maddeleri kapsayan ağaç, milli takım, internet, rüya, kişiliği oluşmamış çocuk ve pusula metaforları ortak görünmektedir. Her iki durumda da ağaç metaforunun birinci sırada yer alması ilgi çekici bir noktadır. Aşağıda, genel öncelikli 10 metafor üzerinde durulmaktadır. Burada yeni ilköğretim programları göz önüne alınarak oluşturulan 10 metafordan 6’sı olumsuz, 4’ü olumlu metafordur. Olumsuz metaforlar, yosunlu bir göl, rüya, kişiliği oluşmamış bir çocuk, başarısız bir ameliyat, denizdeki mazot ve kartopudur. Olumlu metaforlar ise, ağaç, milli takım, internet ve pusula olarak tespit edilmiştir. Bu metaforlar Şekil 1’de gösterilmiş ve öncelik sırasına göre aşağıda açıklanmıştır.

Sekil 1. Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlar.

Ağaç

Program geliştirme ağaca benzetilmiştir, çünkü büyümesi ve meyve vermesi için desteğe ihtiyacı olduğu düşünülmüştür. Ağaç, daha fidan durumundan itibaren yetiştirme aşamalarında iyi beslenirse, uzun süre sağlıklı bir şekilde yaşayabilecek bir bitkiye dönüşür. Program geliştirme çalışmalarının ilk aşamaları düzenli ve planlı bir şekilde yapılabilirse, bu program küçük düzeltmelerle uzun süre yaşayabilir.

Rüya

Program geliştirme bir rüyaya benzetilmiştir, nasıl ki rüyadan uyandığımızda hayal kırıklığına uğrarız, programlarda da hayal kırıklığına uğrayıp nasıl olsa tekrar değişecek diye düşünülmüştür. Öğretmenler, yeni programa adapte oluncaya kadar bu programın değişeceğini düşünmektedirler. Bu nedenle programı benimseyip benimsememe konusunda tereddüt geçirmektedirler.

Kişiliği Oluşmamış Bir Çocuk

Program geliştirme, kişiliği oluşmamış bir çocuğa benzetilmiştir, çünkü program olgunlaşmamıştır. Çocuğun kişiliğinin oluşmasında ilk beş yaş ne kadar

önemliyse bir program için de bu süre o derecede önemlidir. Programın uygulanabilmesi için uzman ekiplerin işbirliği içinde çalışması gereklidir.

Kartopu

Program geliştirme, bir kartopuna benzetilmiştir, çünkü eksiklikler bir çığ gibi büyürse herkese zarar vereceği kaçınılmazdır. Bir programla ilgili geliştirme çalışmaları yanlış başlarsa, yanlış bir şekilde devam eder. Örneğin, bir gömleğin ilk düğmesini atlayıp yanlış iliklerseniz, tüm düğmeler yanlış iliklenmiş olur. Bu nedenle, bir program geliştirilirken çok sayıda uzmandan ve uygulayıcıdan yararlanmak gerekir.

İnternet

Program geliştirme, internete benzetilmiştir, çünkü bilen için yeniliğe açılım bilmeyen için öcü olduğu düşünülmüştür. Öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarını yeterince öğrenmeleri gerekmektedir. Aksi durumda program onlar için bir öcü durumuna gelebilir.

Milli Takım

Program geliştirme, milli takıma benzetilmiştir, çünkü milli takımın başarılı olması uzman bir ekiple çalışmasına bağlıdır. Program geliştirme öğelerinin birindeki eksiklik diğerini nasıl etkiliyorsa, milli takım oluşturmanın öğeleri de öğledir. Başarı, topyekun olur.

Yosunlu Göl

Program geliştirme, yosunlu bir göle benzetilmiştir, çünkü gözden geçirilmesi gereken birçok nokta vardır. Göl nasıl temizlenememişe, içinde yosunlar varsa, program geliştirme çalışmalarında da yeterli düzenleme yapılamamıştır. Programlarda halen fazla ve gereksiz bilgiler bulunmaktadır.

Pusulula

Program geliştirme, bir pusulaya benzetilmiştir, çünkü öğretmenlere yönünü bulmada yardımcı olmaktadır. Bölgeler arası verilen eğitimi aynı düzeye çıkarabilmek için program geliştirmelerin öğretmenler üzerinde büyük etkisi olmaktadır. Program geliştirmeler öğretmenlere bir pusula gibi yardımcı olmaktadır.

Denizdeki Mazot

Program geliştirme, denize dökülmüş mazota benzetilmiştir, çünkü temizlenmesi için zamana ihtiyaç vardır. Yapılan program geliştirme çalışmaları denizdeki mazot gibi görünmektedir. Eski programların temizlenmesi için uzun bir zamana ihtiyaç vardır.

Başarısız Bir Ameliyat

Program geliştirme, başarısız bir ameliyata benzetilmiştir çünkü donanım yetersizdir. Siz bir ameliyat yapıyorsunuz ama gerekli teçhizatınız eksiktir. Siz bir program geliştiriyorsunuz ama altyapınız yeterli değildir. Bu programın başarılı olma şansı oldukça zayıftır.

Açık Uçlu Sorulardan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu kısmında açık uçlu iki sorudan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Birinci soru, “Yukarıdakilere ilave olarak, yeni ilköğretim programlarını göz önüne alarak program geliştirme.....benzer, çünkü.....”. İkinci soru, “Yeni geliştirilen ilköğretim programları hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz. Lütfen yazınız” şeklinde idi.

Birinci Soruya İlişkin Bulgular

“Yukarıdakilere ilave olarak, yeni ilköğretim programlarını göz önüne alarak program geliştirme.....benzer, çünkü.....” sorusuna ilişkin metaforlar üretilmiştir. Bu metaforlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Program Geliştirme Kavramına İlişkin Üretilen Metaforlar

Metafor	Frekans	Gerekçesi
Reform	1	Bir kalemde her şey silinir.
Elma	1	Olgunlaşma için zamana ihtiyaç ı var.
Patlamış teker	1	Yarı yolda bırakır.
Deneme sürüşü	1	Performansı bilinmiyor.
Boş bir tenekte	1	Sadece lafta kal ır, uygulamada olmaz.
Kronik bir hastalık	1	Önlem alınmazsa kötü sonuçlar doğurur.
Güneş	1	Yarın yine doğacaktır.
Rehber	1	Yol göstericidir.
Çığ düşmesi	1	Ani ilerlemeleri engeller.
Kelebek kozası	1	Ömrü az olur.
Kelek kavun	1	Hamdır.
Karmaşık bir ip yumağı	1	Çözülmesi gerekir.
Motor	1	Rektefe ister
Tarla	1	İyi sürersen iyi verim alırsın.
Gitar	1	Çalmasını bilirsen iyi şeyler ortaya çıkar.
Fidan	1	Zamanla gelişecektir.
Enkaz	1	Başına gelen kendisine göre onarım yapar.
Dalgalı bir deniz	1	Hedefe varmak için çaba gerekir.
Görme engelli bir kişi	1	Ameliyat edilmelidir.
Gazete çıkarmak	1	Günün neler getireceği bilinmez.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, öğretmenler, 20 farklı metafor üretmişlerdir. Bunlardan en ilginç olanları şunlardır. Program geliştirme, olgunlaşmamış bir elmaya, yarı yolda bırakan patlamış bir tekere, ömrü az olan bir kelebek kozasına, çözülmesi gereken karmaşık bir ip yumağına ve ameliyat edilmesi gereken görme engelli bir kişiye benzetilmiştir. Buradaki metaforlardan elde edilen bilgilere göre, öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarının geliştirilmesine ilişkin olarak endişelerinin bulunduğu görülmektedir.

İkinci Soruya İlişkin Bulgular

“Yeni geliştirilen ilköğretim programları hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz. Lütfen yazınız” sorusuna verilen cevaplar nitel olarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu soruya 24 öğretmen yazılı olarak cevap vermiştir.

Tablo 3. Yeni İlköğretim Programlarına İlişkin Kodlamalar ve Temalar

Kodlamalar	Frekans	Temalar (Yeni İlköğretim Programlarına İlişkin Negatif ve Pozitif Düşünceler)
Geç kalınma	2	Negatif Düşünceler
Eğitime ihtiyacı	1	
Yetersiz açıklama	1	
Donanım ve materyal yetersiz	3	
Birleştirilmiş sınıflar için uygun değil	1	
Uzun zaman gerektirir	2	
Sınavlarla paralel değil	1	
Öğretmenler bilmiyor	2	
Program yetersiz	1	
Tabandan uzak hazırlanmış	1	
Alt yapı yetersiz	1	
Her an değişebilir	1	
Ölçme ve değerlendirme zayıf	1	
Kültürümüze uygun değil	1	
Öğretmen programa inanmıyor	1	
Gerekli	1	
İyi bir program	1	
İçerik yeterli	1	
Eskisine göre daha uygun	1	

Yeni ilköğretim programlarına ilişkin olarak kodlama ve temalar incelendiğinde, 24 kodlamadan çoğunluğunun olumsuz kodlama olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, öğretmenlerin yeni ilköğretim programları ile ilgili negatif düşünceleri pozitif düşüncelere göre ağırlık basmaktadır. Belirlenen temalarla birçok eksiklik ve anlaşılmayan noktalar tespit edilmiştir. Akdeniz, Alev ve Yiğit (2004, 239)'in belirttiği gibi, iyi anlaşılmayan ve benimsenmeyen yeniliklerin uygulamadaki başarısı düşük olacaktır. İkinci soruya ilişkin bulgular, gerek birinci sorunun cevabında üretilen metafor bulgularını gerekse genel öncelikli metafor bulgularını destekler niteliktedir. Bulgularda, yeni ilköğretim programlarına karşı olumsuz bir bakış görülmektedir.

Sonuç

Anlaşılması güç konularda metaforların kullanılması yerinde olacaktır. Metaforlar canlı cansız, soyut somut olabileceği gibi olumlu ve olumsuz da olabilmektedir. Metaforlar bilgi toplama aracı ve sorgulama aracı da olabilmektedir. Metaforlar aynı zamanda, yeterince anlaşılmamış konuların daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, problemlerin net olarak ortaya konulmasında önemli rol oynamakta, en önemlisi de düşüncelerin özetlenmesini sağlamaktadır. Bu çalışmada, “program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış sağlanmıştır. Program geliştirme kavramına ilişkin 10 metafor üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunun sebebi, bir olgunun açıklanmasında birden çok metafor kullanılması gerektiğidir (Saban, Koçbeke ve Saban, 2006, 504; Yob, 2003, 134-135). Gerçekte metafor, sözü edilen olgunun kendisi değil, onun sadece sembolüdür. Bunun için bir metaforla bir olgu bire bir örtüşmemektedir (Yob, 2003, 134-135). Eğitim öğretimle ilgili olguların öğretilmesinde metaforlar aracılığıyla “tartışma” düşüncesi ön plana alınmalıdır (Boostrom, 1998, 397). Konu, metaforlar aracılığıyla enine boyuna tartışılırsa öğrenme nispeten daha kalıcı bir davranış haline dönüşecektir. Burada, bir olgunun açıklanmasında kaç metafor kullanılacağı noktasında bir belirsizlik vardır. Metafor kullanım sayısı olguya bağlı olarak değişir. Ancak, bir olgu anlaşılır hale getirilirken 3-10 arasında metafor kullanılabilir. Bir olgu için daha çok metafor kullanımı karmaşıklığa yol açabilir.

Araştırmada, negatif düşüncelerden ikisi, yeni ilköğretim programlarının sınavlarla paralel olmaması ve ölçme değerlendirme zayıf olmasıdır. Bu tartışmaya değer bir noktadır. Sınava endeksli bir toplumda (Collins, 2005: 229), program geliştirmeyi sınavlarla bağdaştırmadığınız sürece başarı düşük olacaktır. Yeni ilköğretim programlarına yönelik olumsuz bakışın bir nedeni de program geliştirilirken sınav boyutunun yeterince dikkate alınmamasıdır. Öğretmenler özellikle kendilerini ölçme ve değerlendirme konularında yetersiz görmektedir (Yaşar vd., 2005 62; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005: 38). Diğer taraftan, ÖSS, OKS gibi sınavlar tüm olumsuzluklarına rağmen objektif sınavlardır. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımları olarak belirtilen sınavlar daha çok subjektif sınavlardır. Ülke gerçeklerine göre, bu subjektif sınavlara hazır olmadığımız söylenebilir. Yeni ilköğretim programları halen ÖSS ve OKS gibi sınavlara endekslidir. Burada da bir çelişki yaşanmaktadır. Öğrenci, yeni programlarla yapılandırmacı yaklaşımın gerektirdiği üst düzeyde düşünecek, kendisini ifade edebilecek, ama sınavlarda (çoktan seçmeli sınavlar) alt düzeyde düşünecek kendi geleceğini belirleyecektir.

Bu araştırmadaki bulguların verdiği mesajlardan biri, öğretmenlerin programları bilmediği ve inanmadığıdır. Rüya metaforunda görüldüğü gibi nasıl olsa değişecek düşüncesine sahiptirler. Öğretmenlerin böyle bir düşünceye sahip olmalarının bir sebebi de, subjektif sınavları uygularken objektif davranmama korkusu olabilir. Örneğin, ülkemizde özellikle taşrada şu an Milli Eğitimin orta öğretimde uygulamaya koyduğu %5’lik davranış notunun nasıl verildiği gözlemlenecektir. Öğrenciler çok uç bir davranış göstermedikçe hepsi 5(beş) davranış notunu alabilir. Bu durumda, objektiflikten söz edilemeyecektir.

Araştırmada, ağırlıklı olarak olumsuz metaforlar göze çarpmaktadır. Yosunlu bir göl metaforu, rüya metaforu, kartopu metaforu, kişiliği oluşmamış bir çocuk metaforu ve başarısız bir ameliyat metaforunda olumsuzluklar görülmektedir. Ancak, bu çalışmada bu olumsuz metaforların yeni ilköğretim programlarının geliştirilmesindeki hangi olumsuzlukları karşıladığı net olarak belli değildir.

Yeni ilköğretim programlarının bir takım eksiklikler ve içerdiği bazı yanlışlıklar göze çarpmaktadır. Türk eğitim tarihinde program geliştirme çalışmalarının ilk defa uzman olmayan ellerle ortaya çıkarıldığı görülmektedir. Türkçe programının Halk Eğitimi profesörüne teslim edilmesi gibi. Programı tanıtan bir uzmanın “Bu program sarmal programdır tıpkı sarma sarar gibi...” söylemesi program geliştirme terminolojisine ne kadar uzak olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan davranışsal amaçlar yerine “Kazanım” kelimesini kullanarak yeni bir şey yapılmış olmamaktadır. Bütün programlarda, beyin fırtınası, fikir taraması ve serbest çağrışım teknikleriyle karıştırılmıştır. Altı şapkalı düşünme tekniği ve yaratıcı drama yanlış anlatılmıştır. Görülüyor ki, programlar aceleyle hazırlanmıştır. Programlar öğretmenlere yeterince anlatılamamıştır. Programlarla ilgili öğretmenler kendilerini yeterli görmekte ancak gözlem sonuçları bunun tersini göstermektedir (Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005, 18-19). Yeni ilköğretim programlarıyla ilgili verilen hizmet içi eğitim seminerleri yeterli olmamıştır (Erdoğan, 2005: 308; Ercan ve Altun, 2005,:317).

Metaforlara geniş bir perspektiften bakıldığında, bir olgu için belirlenmiş “yanlış” metafor yerine “uygun olmayan” veya “daha uygun” kavramlarının kullanılması yerinde olacaktır. Bir kişi ortaya çıkıp ben şu metaforu oluşturdum diyemez. Çünkü, kişi metafor oluşturamaz ancak metafor adayı oluşturur ve buna benzetme diyebilir. Bir kişi bir olguya benzetme yaparken onun algıladığı bir şema vardır. O şema ona göre uygun bir benzetme gibi görünebilir. Burada benzetmelerin kişiye özgülüğü ve bireyselliği söz konusudur. Bu anlamda, sarmal programların sarma yapmaya benzetilmesi bir metafor değil ancak basit bir benzetme olabilir. Bu da kişiye özgüdür ve toplumun aydın kesimi olan öğretmenlere yeni ilköğretim programları tanıtılırken basit benzetmeler değil daha kabul gören metaforlar kullanılmalıdır. Bu tarzdaki metaforlar ortak çağrışımlar ile insan hayalinde zenginlikler sunar, algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır.

Program geliştirme alanının profesörleri yeni ilköğretim programlarına ilişkin bir toplantı yapmışlardır. Bu toplantıdan çıkan sonuçların iyi bir şekilde irdelenmesi gerekir. Bunlar maddeler halinde özet olarak aşağıda verilmiştir (Gömleksiz vd, 2005: 1-7):

1. “Program değişiklikleri öncelikle ülkenin felsefe, gereksinim ve yaşantılarından kaynaklanma durumundadır.
2. Yeni ilköğretim programı hazırlanırken önceki program geliştirme çalışmaları göz ardı edilmiştir.
3. Yeni ilköğretim programının hazırlanmasında, önceki programın değerlendirilmesine dayalı bilimsel dönütlerden yararlanılmamıştır.
4. Yeni ilköğretim programının tek bir eğitim yaklaşımına dayandırılması doğru değildir.
5. Yeni ilköğretim programının hazırlanmasında, ilköğretim basamağında uygulanmakta olan programların geliştirilmesi yerine, başka ülkelerde uygulanan programların uyarlanması yoluna gidilmiştir.
6. Yeni ilköğretim programının hazırlanmasının kısa bir zaman dilimine sığdırılması, program geliştirme çalışmalarının bir sistem bütünlüğü içinde ele alınmasını engellemiştir.
7. Yeni ilköğretim programının deneme uygulaması zaman ve kapsam yönünden yetersiz kalmış ve tarafsız bir değerlendirmesi yapılmamıştır.
8. Yeni ilköğretim programının uygulanması öncesinde öğretmenler yeterli düzeyde hizmet içi eğitimden geçirilmemiştir.
9. Yeni ilköğretim programının geliştirilmesinde ve uygulanmasında karşılaşılan eksikliklerin ve sorunların giderilmesi için program geliştirme sürecinin ilkeleri doğrultusunda ilgili uzmanların katılımıyla gerekli önlemlerin alınması zorunludur.”

Görülüyor ki, alan profesörlerinin toplantı kararlarından özellikle kısa bir zaman dilimiyle aceleyle getirilmiş olduğu, öğretmenlere yeterli hizmet içi eğitim verilmediği ve uzman ekip kullanılmadığı, alan yazındaki araştırmalar tarafından da destek bulunmuştur (Yaşar vd., 2005: 62; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005, 38; Erdoğan, 2005, 308; Ercan ve Altun, 2005, 317). Yukarıdaki toplantı kararlarından yedisi doğrudan olumsuzluk içermektedir. Kuşkusuz, buradaki olumsuzlukların bir çoğunun toplantıya katılmayan diğer alan profesörleri tarafından da destek göreceği düşünülmektedir.

Metaforlarla ilgili yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakışta ortaya çıkan tablonun bir benzerini 2004 yılında basında bu program geliştirmeye karşı yapılan olumlu ve olumsuz eleştirilerde görmek mümkündür. Orada da olumsuz eleştiriler daha fazla idi. Taha Akyol, İsmet Berkan, Mehmet Altan ve Mustafa Ünal programı olumlu eleştirirken, Hakkı Devrim, Kemal İnal, Muharrem İnce, Abbas Güçlü, Ercan Kumcu, Zekeriya Erdim ve Can Gazalcı program hakkında olumsuz eleştirilerde bulunmuşlardır (Kaptan: 2005, 297-298). Demek ki, programlar geliştirilirken eleştirilere de kulak vermek gerekmektedir.

Yeni ilköğretim programlarının öğretmenler tarafından olumlu algılandığı, uygulanabilir bulunduğu, öğrencileri bilişsel, duyuşsal ve devinimsel olarak geliştirici yönünün olduğu ifade edilmiştir. Buna rağmen yine de geliştirilmesi gereken yönleri vardır (Özpolat vd., 2007: 206-211). Öğretmenler geleneksel rolleriyle öylesine tanımlanmaya başlamış (Saban, 2004: 154) ki artık bu rollerle kalıplaşmıştır. Bu anlamda, öğretmenler kendilerine ek iş, ek çalışma geldiğini, ortaya konulan etkinliklere önceden çalışıp derse girilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu noktada, olumlu algılama olsa da, bu programların

benimsenmesi ve öğrenilmesi noktasında öğretmenlerin motivasyona ihtiyacı vardır. Bu motivasyon maddi ve manevi noktalarda olabilir.

Sonuçta görülüyor ki, yeni ilköğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde gerçek uygulayıcıya yeterince inilmemesi başta olmak üzere birçok olumsuzluk yaşanmaya devam etmektedir. Program geliştirme çalışmaları bu şekilde devam ettiği sürece programların başarı derecesi düşük olacaktır. Öyleyse, sürecin bundan sonraki kısmında şunlar yapılmalıdır:

1. İlköğretim programlarının geliştirilme süreci iyi yönlendirilmelidir. Bu yönlendirmede üniversite bulunan tüm illerde özellikle eğitim fakültelerinin bulunduğu yerlerden profesyonel destek alınmalıdır.

2. Hizmet içi eğitimler hafta sonu ve dönem sonlarında devam etmeli ve buralarda metafor kullanımlarında dikkatli olunmalı, kullanılan metaforun açıklanmaya çalışılan olgunun neresini anlattığı iyi vurgulanmalıdır.

3. Alan uzmanları arasında uzman ayrımcılığı yapılmamalı, hepsi işe koşulmalıdır. Bu anlamda, merkez-taşra ayrımı, profesör-doçent ve benzeri ayrımcılıklar önlenmelidir.

4. Yeni ilköğretim programlarıyla ilgili olarak yapılan birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırma sonuçlarından azami ölçüde yararlanılmalı ve gerekirse araştırmacıların (sen bu makalende şurada ne demek istedin gibi) programların geliştirilmesine katkısı sağlanmalıdır.

5. Görülüyor ki, öğretmenlere ve öğretmen adaylarına sadece bu programları tanıtmak, uygulama için yetmiyor. Bu nedenle, öğretmen yetiştirmede öğretmen adaylarına okutulan dersler yapılandırıcılık yaklaşımına göre yeniden düzenlenmelidir. Hatta, birkaç yaklaşım birlikte yürütülebilir.

6. Yeni ilköğretim programlarının değerlendirilmesi birden fazla gruba birbirinden bağımsız yaptırılmalı ve gelen dönütlere göre düzeltmelere gidilmelidir.

7. Acil çözüm bekleyen bir sorun da, programların kendi içindeki bütünlüğüdür. Bu bütünlük içinde KPSS, OKS gibi çoktan seçmeli sınavlara, öğrencilerin kendilerini ifade edebileceği sentez düzeyinde, duyuşsal ve psiko-motor davranışların da objektif ölçülebileceği ek sınavlar üzerinde çalışılmalıdır.

Kaynakça

- AKDENİZ, A.R., N. Alev, ve N. Yiğit. (2004), “Eğitim değişim ve öğretmen nitelikleri”, Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu (20-22 Aralık 2004) **Bildiriler Kitabı, MEB-TTKB**, Ankara.
- ALTUN, M. (2003), Edebi sanatlar: Klasik edebiyat bilgisi (belagat) bağlamında anlam. <http://mdilci.sitemynet.com/edebisanatlar.doc.htm>.
- ARSLAN, M.M. ve M. Bayrakçı. (2006), “Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi”, **Milli Eğitim**, 171, 100-107.
- BALCI, A. (1999), Okulla ilgili mecazlar: Seçilmiş dört okulda öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul algıları (Ankara), **Yayınlanmamış Doktora Tezi, ODTÜ**, Ankara.
- BOOSTROM, R. (1998), Safe Spaces: Reflections on an Educational Metaphor, **Journal of Curriculum Studies**, 30, 397-408.
- BROWN, D.L. (1996), Kids, computers and constructivism. **Journal of Instructional Psychology**, 23(3), 189-196.

- CALDERHEAD, J. and M. Robson. (1991), "Images of Teaching: Student Teacher Early Conceptions of Classroom Practice", **Teaching and Teacher Education**, 7, 1-8.
- CAMERON, K.S. and D.A. Whetten. (1983), "Models of the organizational life cycle: Applications to higher education". **Review of Higher Education**, 6(4), 269-299.
- COLLİNS, A.B. (2005), "İlköğretim Türkçe programları pilot uygulama değerlendirmesi", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- ÇELİKİTEN, M. (2005), "Eğitim sisteminde kullanılan kültür ve öğretmen metaforları", XIV. Ulusal **Eğitim Bilimleri Kongresi**, (28-30 Eylül). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- DEMİREL, Ö. (2002), **Kuramdan Uygulamaya Program Geliştirme**, 4. Baskı, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- ERCAN, F. ve S.A. Altun. (2005), "İlköğretim fen ve teknoloji dersi 4. ve 5. Sınıflar Öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- ERDOĞAN, M. (2005), "Yeni geliştirilen beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi müfredatı: Pilot uygulama yansımaları", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- FRASER, D.C. (2000), Sin, "Hope and Optimism in Childrens Methaphors", **AARE Conference**, Dec. 4-7, Sydney, Australia.
- FRETZİN, L. (2001), Metaphors in Teaching, <http://irs.ed.vive.edu/students/fretzin/EPL1195mtaphors.htm> adresinden 18.06.2007'de indirildi.
- GÖMLEKSİZ, M., Ş. Yaşar, M. Sağlam, A. Hakan, E. Sözer, D. Gözütok, N. Saylan, N. Battal, G. Yıldırım, Z. Kaya, A. Ulusoy, A. Aksu, ve A. Yıldırım. (2005), Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Profesörler Kurulu, **İlköğretim 1-5. Sınıflar Öğretim Programlarını Değerlendirme Toplantısı** (Eskişehir) Sonuç Bildirgesi (02/12/2005), Eskişehir.
- GÖZÜTOK, F.D., Ö.E. Akgün, ve Ö. C. Karacaoğlu. (2005), "İlköğretim programlarının öğretmen yeterlikleri açısından değerlendirilmesi", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- GRANT, J.S. and L.L. Davis. (1997), "Selection and use of content experts for instrument development", **Research in Nursing and Health**, 20, 269-274.
- HANSON, L. (1993), "Affective Response to Learning Via Visual Metaphor", **ACIVLA**, October 13-17, New-York.
- HASENFELD, Y. and H. Schmid. (1989), "The life cycle of human service organizations: An administrative perspective". **Administration in Social Work**, 13(3/4), 243-269.
- JAMES, P. (2002), "Fostering metaphoric thinking", **Journal of Developmental Education**, 25(3), 26-33.
- KAPTAN, F. (2005), "Fen ve teknoloji dersi öğretim programlarıyla ilgili değerlendirme", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

- KARASAR, N. (1995), **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 7. Basım, Ankara: Alkım Kitapevi.
- KREJCIE, R.V. and D.W. Morgan. (1970), “Determining sample size for research activities”, **Educational and Psychological Measurement**, 30, 607-610.
- LAKOFF, G. and M. Johnson. (2003), **Metaphors We Live By** (Çev. G.Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayıncılık. **Record**, Summer, 172-175.
- MCKENZIE, J.F., M.L. Wood, J.E. Kotecki, J.K. Clark, and R.A. Brey. (1999), “Establishing content validity: Using Qualitative and Quantitative Steps”, **American Journal of Health Behavior**, 23(4), 311-318.
- OĞUZKAN, A.F.(1993), **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, Üçüncü baskı, Ankara: Emel Matbaacılık.
- ÖZPOLAT, A.R., F. Sezer, İ.Y. İşgör, ve M. Sezer. (2007), “Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi”, **Milli Eğitim**, 36(174), 206-211.
- OSBORN, M. (1997), “ThePlay of Metaphors, Education”, **Fall**, 118(1), 1-4.
- PALMGUİST, R.A. (2001), “Cognitive Style and Users Metaphors for the Web: An Exploratory Study”, **Journal of Academic Librarianship**, 27(1): 24-32.
- PATTON, M.Q. (2002), “Teaching and training with metaphors”, **American Journal of Evaluation**, 23(1), 93-98.
- LEVİNE, P.M. (2005), “Metaphors And Images of Classrooms”, **Kapa Delta Pi**
- PERRY, C. and M. Cooper. (2001), "Metaphors Are Good Mirrors: Reflecting on Change for Teacher Educators, Reflective ve Practice, 2(1), 45.
- SABAN, A. (2004), “Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2(2), 135-155.
- SABAN, A., B.N. Koçbeker, ve A. Saban. (2006), “Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 6(2), 461-522.
- SANCHEZ, A., M.B. Jose, M. Victor. (2000), “Desing of Virtual Reality Systems for Education: A Cognitive Approach”, **Educational Information Technologies**, 5(4), 358.
- SÖNMEZ, V. (2001), **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Geliştirilmiş 9. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- TAGGART, G. L. and A. P. Wilson. (2005), **Promoting Reflective Thinking in Teachers 50 Action Strategies**. Thousand oaks, California: Corwin Press.
- TYSON, P.A. (1995), **The Metaphor of Students as Mathematicians: Issue and Implications** Unpublished Doctorial Thesis, Stanford University.
- UNRUH, G.G. ve A. Unruh. (1984), **Curriculum Development, Problems, Process and Progress**, California: McCutchan Publishing Carparation.
- VARIŞ, F. (1996), **Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve teknikler**, 6. Baskı, Ankara: Alkım Yayıncılık.
- VENEZİANO, L. and J. Hooper. (1997), “A method for quantifying content validity of health-related questionnaires”. **American Journal of Health Behavior**, 21(1), 67-70.

- WULF, A. and P. Dudis. (2005), "Body partitioning in ASL metaphorical blends", **Sign Language Studies**, 5(3), 317-332.
- YAŞAR, Ş., M. Gülteki, B. Türkan, N. Yıldız, ve P. Girmen. (2005), "Yeni ilköğretim programlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin hazır bulunuşluluk düzeylerinin ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi (Eskişehir ili örneği)", **Eğitimde Yansımalar VIII** (14-16 Kasım 2005), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- YILDIRIM, A. ve H. Şimşek. (2005), **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YOB, I.M. (2003), "Thinking constructively with metaphors", **Studies in Philosophy and Education**, (22), 127-138.

Ek 1. Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlar

Değerli Meslektaşım,

Öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarını düşünerek "Program geliştirme" kavramına ilişkin benzetmeler (metaforlar) üzerinde bir çalışma yapıyorum. Size verilen maddeler arasından önce 10 maddeyi seçip işaretleyiniz, sonra öncelik ve önem sırasına göre 1'den başlayarak 10'a kadar numara veriniz.

Program geliştirmeyi;

1. makinenin dişli sistemine benzetiyorum, çünkü felsefe, psikoloji ve sosyolojiden yararlanılır[]
2. ağaca benzetiyorum, çünkü büyümesi ve meyve vermesi için desteğe ihtiyacı vardır[]
3. okyanusa benzetiyorum, çünkü denizde biriken sular buraya akar[]
4. akarsuya benzetiyorum, çünkü yeni yollara açılım vardır[]
5. milli takıma benzetiyorum, çünkü uzman bir ekip işidir[]
6. Deniz dalgasına benzetiyorum, çünkü deniz ortamına bir düzen veriyor[]
7. öğretmenin yol haritasına benzetiyorum, çünkü topyekün başarı buradan geçiyor[]
8. gemi dümenine benzetiyorum, çünkü hedeflerimize ancak bu şekilde varabiliriz[]
9. otobüs direksiyonuna benzetiyorum, çünkü direksiyonda ehliyetli bir öğretmen var[]
10. kaynar suya benzetiyorum, çünkü öğretmenlere aniden dökersen tepki alırsın[]
11. asma köprüye benzetiyorum, çünkü sürekli sallanıyor[]
12. putlara benzetiyorum, çünkü kimse inanmıyor[]
13. raflardaki kitaplara benzetiyorum, çünkü bizler okuyamıyoruz[]
14. stajyer öğretmene benzetiyorum, çünkü çok eksikliği var[]
15. dağınık bir eve benzetiyorum, çünkü kazanımlarla değerlendirme arasında düzensizlik var[]
16. depreme benzetiyorum, çünkü bana ani bir etki ile zarar veriyor[]
17. internete benzetiyorum, çünkü bilen için yeniliğe açılım bilmeyen için öcüdür[]
18. köy enstitülerine benzetiyorum, çünkü bulunduğu yerlerde başarı kaçınılmazdır[]
19. hapisaneye benzetiyorum, çünkü onun tutsağı oldum[]
20. tepedeki güneşe benzetiyorum, çünkü beni yakıyor ve kendinden uzaklaştırıyor[]
21. nisan yağmuruna benzetiyorum, çünkü ihtiyacımız var[]
22. buz pateni pistine benzetiyorum, çünkü kaymasını bilmeyen için düşmek kaçınılmazdır[]
23. karanlık bir tünele benzetiyorum, çünkü karşı taraf görünmüyor[]
24. yosunlu bir göle benzetiyorum, çünkü gözden geçirilmesi gereken birçok nokta var[]
25. bulanık bir havuza benzetiyorum, çünkü profesyonelce hazırlanmamış[]
26. otoyola benzetiyorum, çünkü başarı için tam yol ileri gidilebilir[]
27. bir yangın topuna benzetiyorum, çünkü ilk etapta çok ses çıkar sonra yangın söner[]
28. bir rüyaya benzetiyorum, çünkü uyandığında program tekrar değişecektir[]
29. bir danışmana benzetiyorum, çünkü öğretmene yardımcı oluyor[]
30. bir bebeğe benzetiyorum, çünkü bizlere ihtiyacı var[]
31. uçurtmayı uçuramayan bir öğretmen benzetiyorum, çünkü programda bazı problemler var[]

32. kişiliği oluşmamış bir çocuğa benzetiyorum, çünkü program olgunlaşmamış[]
33. bir müfettişe benzetiyorum, çünkü bana yardımcı ve rehberdir[]
34. anket geliştirmeye benzetiyorum, çünkü zor ve zahmetli ama gerekli bir iştir[]
35. başarısız bir ameliyata benzetiyorum çünkü donanım yetersiz[]
36. bozuk bir şemsiyeye benzetiyorum, çünkü rüzgar karşısında dayanıklı değildir[]
37. bir vakum cihazına benzetiyorum, çünkü önüne gelen tüm öğretmenleri çekiyor[]
38. bir el fenerine benzetiyorum, çünkü öğretmenlerin önünü aydınlatıyor[]
39. denizdeki mazota benzetiyorum, çünkü temizlenmesi için zamana ihtiyaç vardır[]
40. bir pusulaya benzetiyorum, çünkü öğretmenlere yönünü bulmada yardımcı olur[]
41. bir kartopuna benzetiyorum, çünkü eksiklikler bir çığ gibi büyürse herkese zarar verir[]
42. Yukarıdakilere ilave olarak, yeni ilköğretim programlarını göz önüne alarak program geliştirme.....benzer, çünkü.....
43. Yeni geliştirilen ilköğretim programları hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz. Lütfen yazınız.